

Convenant lerarenopleidingen voortgezet onderwijs en beroeps- en volwasseneneducatie verzorgd door hogescholen

Partijen,

1. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, hierna te noemen de minister, en
2. De hogescholen genoemd in bijlage 1, vertegenwoordigd door de daartoe gemachtigde voorzitter van het College van Bestuur van de Hogeschool van Utrecht

I. Stellen vast:

In de afgelopen jaren is door de hogescholen die de lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs en de beroeps- en volwasseneneducatie verzorgen, aanzienlijk geïnvesteerd in de verbetering van het thans bestaande aanbod. De minister heeft voor het programma Educatief Partnerschap, waarbinnen deze innovatie geschiedt, 70 miljoen gulden beschikbaar gesteld. De hogescholen hebben een zelfde bedrag gereserveerd. In de komende jaren zal deze innovatie ten volle verder invulling krijgen. De Vereniging van hogescholen heeft een acuut bedrijfseconomisch probleem aan de orde gesteld. De kleinschaligheid van de thans bestaande reguliere voltijdse opleidingen én de hoge kosten voor de noodzakelijke vernieuwingen leggen een grote budgettaire druk op de betrokken hogescholen. Deze druk is voor die hogescholen in de afgelopen jaren aanleiding geweest om binnen de instelling een onevenredig deel van de rijksbijdrage voor de exploitatie van lerarenopleidingen te bestemmen. De vereniging acht het niet langer mogelijk om deze situatie voort te zetten. Uit hoofde van diens specifieke verantwoordelijkheid voor de onderwijsarbeidsmarkt heeft de minister met de betreffende hogescholen overleg gevoerd over deze situatie, resulterend in dit convenant.

De partijen stellen vast dat sprake is van een gemeenschappelijk belang en van een gedeelde betrokkenheid in verband met het aanbod van lerarenopleidingen. Tevens stellen zij vast dat sprake is van onderscheiden verantwoordelijkheden bij de invulling van dit belang en deze betrokkenheid, waarbij de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering van de lerarenopleidingen bij de hogescholen ligt.

Partijen hebben vastgesteld dat additionele financiële ondersteuning voor de betreffende lerarenopleidingen vo en bve opportuun is nu de hogescholen:

- a. de huidige spreiding van het noodzakelijke aanbod van opleidingen tot leraar in het vo en bve garanderen tot in elk geval 1 januari 2005, zodat alle studenten die zich in Nederland aanmelden voor een dergelijke opleiding in staat worden gesteld het daaraan verbonden getuigschrift te verwerven, en
- b. zich expliciet richten op het oplossen van de tijdelijke exploitatie-problematiek en komen tot een gezonde bedrijfseconomische basis.

Uitgangspunt daarbij is dat studenten in de genoemde periode, onverlet de wettelijke verplichtingen van de hogescholen daartoe, de opleidingen kunnen volgen die nu aangeboden worden en noodzakelijk blijven vanwege het bepaalde in en vanwege de Wet op het voortgezet onderwijs. Indien een hogeschool vanwege een kennelijk onredelijke bedrijfseconomische en daarmee ook kwalitatief onverantwoorde situatie aanleiding ziet om een dergelijke opleiding niet meer onder eigen verantwoordelijkheid aan te bieden, verbinden de hogescholen zich om in onderling overleg sluitende afspraken te maken met een andere aanbieder. Deze afspraken zullen erop gericht zijn om studenten de gelegenheid te bieden om de opleiding via de betreffende locatie te kunnen blijven volgen en af te sluiten. Het blijven verzorgen van unieke opleidingen, die door een enkele instelling worden aangeboden, verdient daarbij bijzondere zorg en aandacht in het overleg tussen de betrokken hogescholen en de minister.

De hogescholen verbinden zich uitsluitend over te gaan tot beëindiging van registratie van een opleiding in het CROHO nadat de minister heeft vastgesteld dat dergelijke afspraken tussen instellingen zijn gemaakt. De partijen zullen een overlegtafel inrichten om te spreken over:

- de activiteiten gericht op het bereiken van een gezonde bedrijfseconomische situatie
- afspraken tussen hogescholen in verband met een eventuele beëindiging van de registratie van een opleiding.

Deze taken zullen worden uitgevoerd met inachtneming van de onderscheiden en bestaande verdeling van verantwoordelijkheden van de minister en van de hogescholen.

De minister stelt tegenover deze resultaatsverplichting in de periode 2001-2003 een additioneel bedrag beschikbaar van in totaal 40 miljoen gulden voor de opleidingen die op basis van de betreffende subsidieregeling onder de noemer Educatief Partnerschap middelen beschikbaar hebben gekregen.

Instellingen hebben gelet op de gedifferentieerde uitgangssituatie de keuze uit een diversiteit aan maatregelen om recht te doen aan deze resultaatsafspraken. Naast aanpassingen in het primaire proces, met als mogelijk uitvloeisel daarvan ingrepen in de omvang van de personeelsformatie, zijn verschillende organisatorische maatregelen denkbaar zoals:

- samenwerkingsverbanden tussen hogescholen op basis van artikel 8.1 van de WHW met als taak het verzorgen van specifieke opleidingen tot leraar voortgezet onderwijs en bve, waarbij het betreffende personeel in een gezamenlijk instituut wordt ondergebracht;
- overeenkomsten tussen hogescholen en scholen van voortgezet onderwijs en bve waarbij (tijdelijk overtollig) personeel dat in dienst is van de hogeschool een deeltijdse aanstelling krijgt bij scholen van voortgezet onderwijs respectievelijk instellingen voor bve of omgekeerd;
- organisatorische samenwerking van lerarenopleidingen met vakgebieden bij andere opleidingen of inbedding van lerarenopleidingen in andere vakgebieden, zoals dat bij de lerarenopleidingen op het gebied van de kunst het geval is;
- organisatorische integratie van tweede en eerstegraads lerarenopleidingen algemene vakken;
- organisatorische vormen gericht op onderwijsinhoudelijke verbreding om ongewenste fuikwerking zoveel mogelijk te voorkomen;
- gezamenlijke organisatie van verschillende soorten lerarenopleidingen, gericht op het po en vo respectievelijk bve c.q. zodanige inzet van personeel bij de scholingsroutes, en geschiktheids- en bekwaamheidsonderzoeken, dat zoveel mogelijk inhoudelijke synergie wordt gerealiseerd gelet op inhoudelijk samenhangende activiteiten van docenten.

Het is aan de hogescholen om een eigen samenstel van maatregelen te nemen om het gezamenlijk onderschreven doel te bereiken. Daarbij behoeven zij zich niet noodzakelijkerwijs te beperken tot de bovenstaande maatregelen.

Verschiedende organisatorische vormen kunnen zich daarbij vertalen in verschillende onderwijskundige concepten. Inhoudelijk ijkpunt bij de organisatorische en onderwijskundige herijking van opleidingen zijn de bekwaamheidseisen voor de leraren secundair onderwijs. De minister beschouwt deze bekwaamheden als een zeer waardevol instrument om de kwaliteit van het leraarschap in het vo en bve te bepalen; in de beoogde Wet op de Beroepen in het Onderwijs zal daartoe een formele basis worden opgenomen.

Partijen zijn het erover eens dat, in het perspectief van de Wet op de Beroepen in het Onderwijs, de normen die vervat zijn in het door de minister vastgestelde document "Startbekwaamheden leraar secundair onderwijs" (oktober 1999) reeds zoveel mogelijk een vertaling krijgen in de inrichting van de opleidingen tot leraar vo en bve; op basis van de Wet

op de Beroepen in het Onderwijs zal overigens naar het zich laat aanzien een verder geëvolueerde set van bekwaamheidseisen van kracht worden. Tevens ligt het in de rede om waar mogelijk het gebruik van de startbekwaamheden secundair onderwijs voorwerp te laten zijn van in- en externe kwaliteitszorg. Het gemeenschappelijk curriculum zoals dat door het procesmanagement lerarenopleidingen is geformuleerd is daarmee niet (meer) het exclusieve ijkpunt voor de inrichting en vormgeving van de opleidingen. De minister zal bevorderen dat artikel 7.16 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek over inrichtingsvoorschriften voor de lerarenopleidingen vervalt.

In het verband van Educatief Partnerschap en de Regeling omslag werkwijze eerste en tweede graads lerarenopleidingen hbo 1999-2004 van 2 december 1999 hebben hogescholen innovatieplannen opgesteld en hieraan vervolgens reeds een eerste invulling gegeven. Deze activiteiten zijn in belangrijke mate inhoudelijk kaderstellend voor de verdere ontwikkeling van de lerarenopleidingen. De minister acht het, mede in het perspectief van de voorgenomen Wet op de beroepen in het onderwijs, gewenst dat alle hogescholen die lerarenopleidingen verzorgen gericht op het vo en bve inspanningen in dit verband leveren en bij de gemeenschappelijke activiteiten in het kader van Educatief Partnerschap worden betrokken. Naast de lerarenopleidingen vo en bve voor algemene en technische vakken gaat het dan om de lerarenopleidingen kunst, de opleidingen lichamelijke opvoeding en de opleiding educatie en kennismanagement groene sector. Ook deze opleidingen maken onderdeel uit van de educatieve infrastructuur.

II. Komen tot de volgende afspraken:

- 1 De hogescholen genoemd in bijlage 1 en de minister onderschrijven het belang van het verzorgen van lerarenopleidingen vo en bve, en spreken af dat deze hogescholen
 - de activiteiten gericht op innovatie van het onderwijsaanbod en vergroting van de instroom bij lerarenopleidingen vo en bve onverkort doorzetten en uitbreiden,
 - de huidige spreiding van het aanbod van opleidingen tot leraar in het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie garanderen tot in elk geval 1 januari 2005, zodat alle studenten die zich in Nederland aanmelden voor een betreffende opleiding het beoogde getuigschrift voorzover die vanwege het bepaalde in en vanwege de Wet op het voortgezet onderwijs noodzakelijk is, kunnen verwerven, en
 - zich expliciet richten op beëindiging van de tijdelijke exploitatie-problematiek en komen tot een gezonde bedrijfseconomische basis.
- 2 De betrokken hogescholen verklaren zich bereid tot een resultaatsverplichting die erop gericht is dat de exploitatieproblematiek in 2005 is beëindigd, waarbij:
 - het aanbod van opleidingen tot leraar in het voortgezet onderwijs en bve als bedoeld onder artikel 5a en zoals geregistreerd in het CROHO in het studiejaar 2001/2002 in elk geval tot en met het studiejaar 2004/2005 gegarandeerd wordt in de plaatsen waar dat in 2001/2002 wordt aangeboden, zodanig dat studenten in de gelegenheid zijn om een getuigschrift te halen en ondersteund worden bij het volgen van onderwijs dat daartoe opleidt.
 - een evenwichtiger kosten- en batenstructuur (zichtbaar in de meerjarenraming) voor de educatieve opleidingen binnen een hogeschool is bereikt.
- 3 a. De betrokken hogescholen zullen zich voorts inspannen om te komen tot afspraken met scholen voor voortgezet onderwijs en instellingen van beroeps- en volwasseneneducatie over gedeelde inzet van personeel bij elkaars instellingen.
b. De minister zal zich inspannen de scholen voor voortgezet onderwijs en de instellingen van beroeps- en volwasseneneducatie te stimuleren hieraan mee te werken.

- 4 De minister stelt voor het oplossen van de tijdelijke exploitatieproblematiek 40 miljoen gulden beschikbaar in de periode 2001-2003, te weten, afgerond op één decimaal:
 - In 2001 13,6 miljoen gulden
 - In 2002 6,0 miljoen euro
 - In 2003 6,0 miljoen euro

- 5 a. De middelen bedoeld bij artikel 4 worden aan de hogescholen genoemd in bijlage 1 beschikbaar gesteld op basis van de Wet overige OCenW-subsidies. Instellingen ontvangen daarbij middelen naar rato van het aantal ingeschreven studenten conform het CRIHO op 1 oktober 2000 voor de opleidingen bedoeld in artikel 3 van de Regeling omslag werkwijze eerste en tweede graads lerarenopleidingen hbo 1999-2004 van 2 december 1999 met kenmerk HBO-AS/1999/45628.
b. Verantwoording over de inzet van de betreffende middelen geschiedt overeenkomstig artikel 19 en 22 van deze regeling.

- 6 De hogescholen zullen alle instellingen die lerarenopleidingen verzorgen gericht op het vo en bve betrekken bij de gemeenschappelijke activiteiten in het kader van Educatief Partnerschap.

- 7 Partijen stellen een gezamenlijke overlegtafel in van vertegenwoordigers van de hogescholen bedoeld onder artikel 5a en van de minister met als taken:
 - De monitoring van de activiteiten bedoeld onder artikel 1 met bijzondere aandacht voor de wijze waarop de hogescholen invulling geven aan het bereiken van een gezonde bedrijfseconomische situatie. Hiertoe zullen hogescholen als nulmeting aangeven wat de aard van de exploitatieproblematiek is, welke vernieuwingsacties zijn voorzien en op welke wijze een gezonde bedrijfseconomische situatie zal worden bereikt.
 - Het bespreken van voorgenomen afspraken tussen hogescholen inzake het eventueel beëindigen van de registratie van een opleiding en de beoordeling daarvan door de minister.

- 8 In geval van het niet vervullen van de voorwaarde, bedoeld in artikel 4:34, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, worden de op grond van deze afspraken verstrekte middelen verlaagd tot het bedrag dat na de vaststelling of goedkeuring van de begroting ter beschikking staat.

- 9 Indien tussentijds onvoorziene omstandigheden opkomen die van dien aard zijn dat dit convenant billijkheidshalve behoort te worden gewijzigd, zullen partijen over de noodzaak van wijziging van dit convenant in overleg treden.

- 10 a. Alle geschillen in verband met dit convenant of afspraken die daarmee samenhangen, zijn in eerste instantie voorwerp van onderling overleg. Indien daarbij geen oplossing wordt gevonden, wordt een geschil beslecht door een bindend advies, te geven door drie adviseurs. Van deze adviseurs wordt er een benoemd door de Minister, een door de hogescholen genoemd in bijlage 1 en een door minister en deze hogescholen gezamenlijk.
b. Een geschil bestaat, indien een van de partijen dat schriftelijk aan de andere partij mededeelt.

- 11 Dit convenant treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door beide partijen en eindigt op 31 december 2004.

III. Constatoren overigens en nemen zich voor:

Gelet op de urgentie en de maatschappelijke betekenis van een groot aantal ontwikkelingen die de onderwijsarbeidsmarkt betreffen en de positie en het functioneren van alle lerarenopleidingen beïnvloeden, achten partijen het instellen van een gespreksplatform tussen de minister en de hogescholen die een opleiding tot leraar verzorgen gewenst. In dit gespreksplatform zullen overigens aan de orde komen de consequenties van voorgenomen beleid voor de bedrijfsvoering van de opleidingen tot leraar en de versterking van de tijdige betrokkenheid van deze opleidingen bij het innovatiebeleid van de minister. Het gaat dan bijvoorbeeld om ontwikkelingen in verband met de beoogde kwalificatiestructuur en over zij-instroom in het beroep. Afhankelijk van de agenda kunnen in het gespreksplatform ook derden deelnemen zoals bijvoorbeeld de Vereniging voor het management in het voortgezet onderwijs en de BVE-raad.

12 Partijen stellen een gespreksplatform in van vertegenwoordigers van alle opleidingen tot leraar, van de minister, en in voorkomende gevallen van derden, met als taak het bespreken van onderwerpen betreffende onderwijs-arbeidsmarktbeleid die van belang zijn voor de opleidingen tot leraar, waaronder begrepen zijn de consequenties van voorgenomen beleid voor de bedrijfsvoering van de opleidingen tot leraar en de versterking van de tijdige betrokkenheid van deze opleidingen bij het innovatiebeleid van de minister.

datum: 18 juni 2001
plaats: Zoetermeer

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen,

De voorzitter van het College van Bestuur
van de Hogeschool van Utrecht

(drs. L.M.L.H.A. Hermans)

(drs. H.A.P. de Greef)

Bijlage 1

Bekostigde hogescholen:

Hogeschool van Amsterdam
Hogeschool Holland
Hogeschool Arnhem en Nijmegen
Fontys Pedagogisch Technische Hogeschool
Noordelijke Hogeschool Leeuwarden
Hogeschool Rotterdam
Fontys Hogescholen Sittard
Fontys Hogescholen Tilburg
Hogeschool van Utrecht
Christelijke Hogeschool Windesheim